

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль тур өчен олимпиада биремнәре
2023-2024 уку елы, 4 нче сыйныф**

**Олимпиадные задания муниципального тура по татарскому языку для
общеобразовательных организаций с обучением на русском языке
(для изучающих татарский язык)
2023-2024 учебный год, 4 класс**

Максимальный балл – 73

Время выполнения – 120 минут

1. Напишите подходящее по смыслу название животного (максимальное количество – 4 балла).

Хәйләкәр _____ Куркак _____

Кире _____ Сөтле _____

2. Сколько раз в стихотворении встречается звук [о]? (Максимальное количество – 3 балла).

Туган ил ул – алтын арышлар,

Туган ил ул – зифа камышлар,

Туган ил ул – иркен болыннар,

Болыннарда нәни колыннар. (Зәкия Туфайлова)

Ответ: _____

3. Образуйте прилагательные от данных слов(максимальное количество – 4 балла).

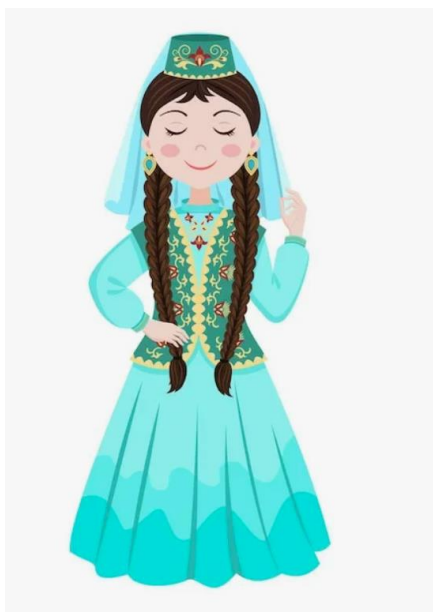
Бал - _____

Күңел - _____

Тәм - _____

Яз - _____

4. Посмотрите рисунок и напишите слова, начинающиеся на букву “к”(за каждый верный ответ по 1 баллу, максимальное количество – 10 баллов).

5. Укажите правильный перевод. Поставьте галочку в клетке, если считаете ответ правильным (максимальное количество – 6 баллов).

Габдулла Тукай – великий поэт татарского народа.

- ☐ Габдулла Тукай – татар халкының бөек шагыйре.
- ☐ Габдулла Тукай – татар халкының бөек жырчысы.
- ☐ Габдулла Тукай – татар халкының яраткан шагыйре.

Футбол – самый распространённый вид спорта в мире..

- ☐ Футбол – дөньяда иң аз таралган спорт төре.
- ☐ Футбол – дөньяда иң киң таралган спорт төре.
- ☐ Футбол – дөньяда таралган спорт төре.

Вчера Марат сходил в госту к своему другу.

- ☐ Марат иртәгә дустанына кунакка барып киләчәк.
- ☐ Марат бүген дустанына кунакка барып килә.
- ☐ Марат кичә дустанына кунакка барып килде.

6.Спросите у друга на татарском языке (максимальное количество – 8 баллов).

1) – который час

2)– прочитал ли он

книгу_____

—

3) – придет ли он завтра в школу

4) – есть ли у него домашние животные

7. Нераспространённые предложения переделайте в распространённые (за каждый правильный ответ по одному баллу, максимальное количество – 10 баллов).

1. Кыш килде. _____

2. Кар ява башлады. _____

3. Балалар уйныйлар. _____

8. Прочитайте текст и заполните таблицу (за каждый правильный ответ по одному баллу, максимальное количество – 8 баллов).

Бер куянның иркә кызы булган. Әнисе аңа киез итеклар алып биргән. Куян кызы шатланган, әнисенә рәхмәт әйткән.

Ләкин ул итеклардән бик тиз туйган. Кар һәм боз өстеннән яланаяк йөгәрә башлаган. Өч көннән соң, аксый-аксый, әнисе янына килгән.

Әнисе аны доктор Айболитка алып барган. Айболит куян кызының аягына дару сөрткән. Киез итекларне салмаска, әни сүзен тыңларга кушкан.

(Абдулла Алиштан)

№	Раслаулар / утверждения	“Әйе” яки “йок”
1	Әнисе кызына киез итеклар алып биргән.	
2	Куян кызы итекларга шатланмаган.	
3	Куянның ике кызы булган.	

4	Куян кызы киез итекларне бер дэ салмаган.	
5	Куян кызы бер атна буге итекларсез йоргэн.	
6	Куян кызы үзе генэ доктор Айболитка килгэн.	
7	Айболит куян кызына укол кадаган.	
8	Доктор Айболит эни сүзен тыңларга кушкан.	

9. Напишете по следующему плану рассказ о себе (8-10 предложений, максимальное количество – 20 баллов).

План.

1. Синен исемең ничек?

2. Син кайда укыйсың?

3. Син кайда яшисең?

4. Үзеңнең тышкы кыяфәтеңне сурәтлә.

5. Ял вакытларында нәрсә белән шөгыльләнәсең?

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль туры өчен олимпиада биремнәре
2023-2024 уку елы, 5 нче сыйныф**

**Олимпиадные задания муниципального тура по татарскому языку для
общеобразовательных организаций с обучением на русском языке
(для изучающих татарский язык)
2023-2024 учебный год, 5 класс**

Максимальный балл – 63

Время выполнения – 120 минут

1. Найдите антонимы и запишите (максимальное количество–4 балла).

1) Менә минем уң кулым,

менә минем сул кулым.

2) Ул башта өскә карады,

аннан соң аска күз төшерде.

3) Ак төс белән кара төсне кушсаң,

соры төс килеп чыга.

4) Укытучы сорады, мин җавап бирдем.

**2. Поставьте галочку рядом с теми словами, в которых используется
звук [кь](за каждый верный ответ по 1 баллу, максимальное количество –
3 балла).**

☐ кечкенә ☐ кар

☐ дәреслек

☐ кул

☐ күбәләк

☐ балык

3. Напишите как можно больше татарских слов, которые начинаются со слога КА-(за каждый верный ответ по 1 баллу, максимальное количество – 10 баллов).

4. Соедините слова по смыслу и запишите(за каждый верный ответ по 0,5 баллу, максимальное количество – 4балла).

Казан	урамы
Идел	шәһәре
Татарстан	күл
Мамадыш	тавы
Эльбрус	районы
Муса Жәлил	Республикасы
Үзәк парк	аллеясы
Зәңгәр	елгасы

5. Составьте предложения из слов(максимальное количество – 8баллов).
туган/ Фәридәнең/ көне/ бүген.

пешерделәр/торт/тәмле/бик/ аңа.

күлмәге / матур/ дә/ иде/ Фәридәнең.

тиздән/ кызлары/ дус/ килделәр / да.

6. Пронумеруйте предложения в таком порядке, чтобы получился связный текст(максимальное количество – 8баллов).

Жөмлә	Тәртип саны
Карт базарга барган.	
Хәйләкәр төлке юри үлгән булып яткан икән, арбада бөтен балыкларны ашап бетергән һәм үзе дә качкан ди.	
Менә карт өенә кайтып житкән дә балыклар белән төлкене алыым дип караса, балыклар да юк, төлке дә юк ди.	
Балыгын чанага салып, кайтырга чыккан.	
Бер карт белән карчык яшәгән.	
Шактый кайткач, юлда үлгән төлке күргән.	
Базарда күп итеп балык алган.	
– Менә бәхет! Төлке тиресеннән карчыгыма жылы тун тектерермен! – дип шатланган һәм төлкене чанасына салган.	

7. Найдите и исправьте в предложениях ошибки, запишите правильный вариант(максимальное количество – 8 баллов).

Без жәй көннәрендә чана шуабыз.

Мин иртәгә дустыма кунакка бардым.

Татарстан урманнарында филләр яши.

Унбишкә уналтыны кушкач кырык бер була.

8. Спросите у друга на татарском языке(максимальное количество – 8 баллов).

1) любит ли он читать книги

2) пойдёт ли на экскурсию

3) когда выйдет на улицу

4) есть ли у него дома настольная игра

9. Составьте и запишите продолжение рассказа(максимальное количество – 10 баллов).

Алиянең песнәге бар. Ул читлектә яши. Песнәк бик матур. Алия кошчыгын бик ярата. Песнәк бик матур итеп сайрый һәм Алиянең күңелен күтәрә иде. Тик менә инде өч көн кош никтер сайрамый башлады? Ни булган аңа? Әллә авырта башлаганмы? Алия песнәк янына килде һәм сорады:

- Песнәгем, син ник сайрамыйсың?

Ә песнәк аңа җавап бирде:

- _____

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль тур олимпиада биремнәре
2023/2024 уку елы, 6 нчы сыйныф**

**Олимпиадные задания муниципального тура по татарскому языку для
общеобразовательных организаций с обучением на русском языке
(для изучающих татарский язык)
2023/2024 учебный год, 6 класс**

*Время выполнения – 150 минут
Максимальный балл – 76*

**1. Допишите недостающую информацию, задайте вопросы
(максимальный балл – 10).**

1) *Синонимнар – бердәй яки _____ лексик мәгънә белдерә торган сүзләр төркеме.*

_____?

2) *Синонимнар бер-берсеннән мәгънә төсмере белән _____.*

_____?

3) _____ – *калма-каршы лексик мәгънәле сүзләр төркеме.*

_____?

4) _____ – *бертөрле әйтелеп, төрле мәгънә белдерә торган сүзләр.*

_____?

5) *Лексикология – телнең сүзлек составын өйрәнә торган _____.*

_____?

2. Прочитайте загадку. О чём эта загадка? (максимальный балл – 3).

Бер анага мең бала,

Аларның да күлмәге кара,

Юсаң да агармый –

Шунысы бала.

Жавап _____

3. Расположите следующие предложения таким образом, чтобы получился текст. Занесите варианты ответов в таблицу (максимальный балл – 10).

- а) Ике көннән соң ул үзен яхшырак хис итте.
- ә) Алсуның температурасы күтәрелгән иде.
- б) Алсуның әтисе аңа дару сатып алды.
- в) Аның бик каты башы авырта башлады.
- г) Алтынчы көнне ул мәктәпкә китте.
- д) Табиб Алсуны тикшерде.
- е) Алсу дәрестә иде.
- ё) Алсу әнисе белән өйгә кайтты.
- ж) Алсу табиб киңәшләрен үтәде.
- ж) Кисәк бик эссе булып китте.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

4. Напишите советы к ситуациям (максимальный балл – 10).

1) Мин конференциягә соңга калдым.

2) Мин авырыйм.

3) Урамда салкын.

4) Мин китапханәнең кайда урнашканын белмим.

5) Минем кәефем начар.

5. Дополните предложение подходящим по смыслу словом (максимальный балл – 6).

- 1) Муса Жәлил 1906 нчы елда Оренбург өлкәсе Мостафа _____ туа.
- 2) Ул бик яшьтән әдәбият белән _____.
- 3) 9 яшендә _____ шигырьләр яза.
- 4) Бөек _____ сугышы башлану белән, Муса Жәлил фронтка китә.
- 5) 1942 нче елда, авыр яраланып, фашистлар кулына _____.
- 6) 1956 нчы елда Муса Жәлилгә, Бөек Ватан сугышында күрсәткән батырлыгы өчен, Советлар Союзы Герое _____ бирелә.

6. Переведите предложения (максимальный балл – 10).

- 1) Художником Государственного флага Республики Татарстан является Тавиль Хазиахметов.

- 2) Он часто получает письма из своего родного города.

- 3) Республика Татарстан является регионом, обладающим высоким потенциалом для туризма и отдыха.

- 4) Мне нужно сделать эту работу.

- 5) Он никогда не опаздывает на учебу.

7. Найдите среди словосочетаний слов (фразеологизмов) такие, которые являются синонимами к словам “шатлану, сөенү” и подчеркните их (за каждый верный ответ – 1 балл, макс. б. -4) .

Авыз ачып йөрергә, авызы колакка эчитү, авыз турсайтырга, баш күтәрү, баш әйләнү, башы түшәмгә тию, биш куллап, борын күтәрү, колак итен

ашау, күктән төшү, түбәсе күккә тию, жылкәдән тау төшкән кебек, жылгә очу, су кебек эчү, күз ачып йомганчы, күңел күтәрелү.

8. Соберите пословицы, соединив цифры с буквами (максимальный балл – 5).

1) Дуслык	а) тамырсыз агач.
2) Дуссыз кеше	ә) акчага сатмыйлар.
3) Кеше	б) авыр вакытта беленә.
4) Дуслыкны	в) шәм яндырып эзлә.
5) Дусны	г) дуслыкта сынала.

1) ____ 2) ____ 3) ____ 4) ____ 5) ____

9. Допишите окончания в предложениях (за каждый верный ответ – 0,5 балла, макс. б. -3).

- 1) Татарстан гербындагы канатлы барс нәрсә ____ аңлата?
- 2) Барс – борынгы Болгар дәүләт ____ билгесе.
- 3) Элек бу жир ____ Барс кабиләләре яшәгән.
- 4) Халык аны үз әкият ____ канатлы итеп сурәтләгән.
- 5) Барс ирек ____ ярата, читлек ____ яши алмый.

10. Напишите 5 предложений о том, что необходимо сделать до Нового года (за каждое верное предложение – 3 балла, максимальное количество баллов – 15).

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
республика туры олимпиада биремнәре
2023-2024 уку елы, 7 нче сыйныф**

**Олимпиадные задания республиканского тура по татарскому языку для
общеобразовательных организаций с обучением на русском языке
(для изучающих татарский язык)
2023-2024 учебный год, 7 класс**

*Время выполнения – 150 минут
Максимальный балл – 74*

1. Укажите стрелкой соответствующий вопрос и определите часть речи предложенных слов (максимальный балл – 4):

а) язын	___ нәрсәнең?	___ сыйфат
ә) язның	___ нишләгән?	___ рәвеш
б) язгы	___ кайчан?	___ исем
в) язган	___ нинди?	___ фигыль

2. Прочитайте текст, найдите и напишите пропущенное слово, которое подходит к тексту (максимальный балл – 4).

Идриснең ... бар. Койрыгы кап-кара, түшләре сары, яңаклары ап-ак, битен гел юып йөри ул. Түбәтәен томшыгына ук төшереп кигән.

Алар инде эллә кайчан дуслаштылар. Кар яуганчы ук. Идрисләрнең ян тәрәзә каршында сәрби агачы үсә. Ул хәзер ап-ак. Кыш бабай кар бөртекләрен жепкә тезгән дә шулар белән аның ботакларын чорнап куйган. Салкын тимәсен өчен инде. Бер ботак очында нәни генә ачык урын калган. Идриснең дустаны гел шунда куна. Әнисе белән әтисе эшкә киткәч, Идрис өйдә берүзе кала. Калса да курыкмый, янында дустаның булгач, бер дә куркыныч түгел.

О чөм этот текст? Жавап _____

3. Расставьте реплики в нужном порядке (укажите последовательность в цифрах), чтобы получился диалог (максимальный балл – 10).

а) Минемчә, берьюлы нәрсәдер эшләргә һәм радио тыңларга мөмкин түгел.

ә) Килешәм.

б) Син аны көне буге тыңлый аласыңмы?

в) Күпме кеше, шулкадәр фикер.

г) Синег һәрвакыт радио эшли. Син радио тыңларга яратасынмы?

д) Төрле кеше төрлечә кабул итәдер инде. Мин алай эшли алмас идем.

е) Бу фикер белән килешмәс идем. Берничә эшкә бергә эшләү баш ие эшчәнлеген арттыра.

ё) Син нәрсә инде. Әлбәттә, юк. Мин музыканы ял иткәндә генә тыңлыйм. Дәрәсән әйткәндә, музыка миңа эшләргә комачау итми.

ж) Миңа музыка ошый.

жс) Никадәр кеше, шулкадәр фикер диләр бит.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

4. Найдите пару и соедините фразеологизмы (максимальный балл – 9).

ике тамчы су кебек

вот где собака зарыта

озын сүзнең кыскасы

рукой подать

баш вату

на одно лицо

төпсез көймәгә утырту

короче говоря

күрмәгәнән күрсәтү

у черта на куличках

борын төбөндә

показать, где раки зимуют

жир тишегендә

заблудиться в трёх соснах

имәндә икән чикләвек

обвести вокруг пальца

ике агач арасында адашу

ломать голову

5. Напишите советы к представленным ситуациям (максимальный балл – 10)

1) Мин дәреслекне өйдә оныттым.

2) Минем башым авырта.

3) Яңа ел бәйрәме җитә.

4) Мин бүген ярыйка барам.

5) Дустымны үпкәлттем.

6. Переведите предложения (максимальный балл – 10).

1) Если бы вчера была хорошая погода, мы поехали бы в лес.

2) Эта квартира для нашей семьи слишком мала.

3) Татарстан – демократическое правовое государство в составе Российской Федерации.

4) Сначала мы ехали по узкой улице, а потом выехали на проспект.

5) Более 200 лет Казань является одним из ведущих научных центров Восточной Европы.

7. Соберите пословицы, соединив цифры с буквами (максимальный балл – 6).

1) Карама төсенә	а) күңелен белән бай бул.
2) Кунак ишегеңне ачса	ә) кара эшенә.
3) Мал белән бай булма	б) яманлыкны исеңдә тотма.
4) Сөйләп күрсәткәнче	в) уйлап сөйлә.
5) Яхшылыкны онытма	г) син йөзеңне ач.
6) Сүзне сөйләсәң	д) эшләп күрсәт.

1) ____; 2) ____; 3) ____; 4) ____; 5) ____ . 6) ____.

8. Допишите окончания слов в предложениях (за каждый верный ответ по 0,5 балла, макс. б. - 6).

- 1) Казан шәһәр_____ горурылык_____ – Сөембикә манара_____.
- 2) Манара_____ исеме Казан ханбикә_____ Сөембикә турында риваять_____ бәйле.
- 3) Сөембикә ханбикә гүзәлlege белән тирә-юнь_____ дан тоткан.
- 4) Сөембикә Казан_____ 1532 – 1551 ел_____ яшәгән.
- 5) Париж_____ – Эйфель башнясы, Казан_____ Сөембикә манара_____ бизи.

9. Напишите 5 правил (предложений) о здоровом образе жизни. (за каждое верное предложение – 3, максимальный балл – 15).

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль тур олимпиада биремнәре
2023-2024 уку елы, 8 нче сыйныф**

**Олимпиадные задания муниципального тура по татарскому языку
для общеобразовательных организаций с обучением на русском языке
(для изучающих татарский язык как государственный язык РТ).
2023-2024 учебный год, 8 класс**

***Время для выполнения заданий - 150 минут
Максимальный балл – 68***

1. Озаглавьте рисунок. Составьте 5 вопросительных предложений по рисунку. 6 баллов, по 1 баллу за каждый правильный ответ.

2. Укажите ряд, в котором правильно указано число твердых гласных в предложении. 2 балла

Йөгерең кайту белән, өйгә кермим: физик күнегүләр ясым. (Нур Әхмәдиев)

- А) 3
- Ә) 4
- Б) 5
- В) 6

3. Отметьте ряд, в котором правильно указано ударение слова. 2 балла

- А) укы'маганнар
- Ә) укыма'ганнар
- Б) укымага'ннар
- В) укымаганна'р

4. Определите словосочетание, которое не является фразеологизмом. 2 балла

- А) авыз ачып калу
- Ә) озак уйлау
- Б) кызыл кар яугач
- В) баш вату

5. В какой последовательности необходимо поставить слова, чтобы получилась пословица? 2 балла

- А) телсез
- Ә) китап
- Б) мөгаллим
- В) галим

- 1) Ә, Б, В, А 2) Б, А, В, Ә 3) А, В, Б, Ә 4) Ә, В, А, Б

6. В какой последовательности нужно расставить предложения, чтобы получился текст? 2 балла

- А) Шуңа күрә кеше тормышында укытучының роле һәм урыны бәяләп бетергесез.
- Ә) Балаларыбызның, халкыбызның киләчәге – укытучы кулында.
- Б) Укытучы исеменә лаек булу – зур батырлык
- В) Укытучы – ул изге һөнәр.

- 1) В, Ә, А, Б 2) В, Ә, А, Б 3) А, Ә, В, Б 4) Ә, В, А, Б

7. Найдите продолжение предложения: Дәрәскә соңга калсаң, 2 балла

- 1) эшенә эшләп бетер.
- 2) өйгә кайтып китәсең.
- 3) рәхсәт сорап, сыйныфка кер.
- 4) синең өчен бик яхшы.

8. Составьте мини-диалоги с использованием в репликах данных слов и словосочетаний. 10 баллов

№	Реплики	Слова для использования в репликах	Баллы за правильный ответ	Баллы
1.		<i>рәхсәт итегез</i>	2	
		<i>игътибар</i>		
2.		<i>журнал</i>	2	
		<i>укытучылар кабинеты</i>		
3.		<i>дәрәс</i>	2	

		<i>дэреслек</i>		
4.		<i>истәлекле</i>	2	
		<i>музей</i>		
5.		<i>кыш</i>	2	
		<i>кар бабай</i>		

9. Переведите и запишите. 10баллов.

№	Предложения	Баллы за правиль- ный ответ	Баллы
1.	Президент России В.В.Путин объявил 2023 год в России Годом учителей и наставников.	2	
2.	Это предполагает повышение значения профессии учителя.	2	
3.	В этом году были проведены различные мероприятия.	2	
4.	Талантливый учитель дает знания другим, понимает душу ребенка.	2	
5.	Учитель - это не просто профессия, это - его судьба!	2	

10. Составьте предложения, разделив слова и правильно расставив знаки препинания. 10 баллов

№	Предложения	Баллы за правиль- ный ответ	Баллы
1.	Гаиләбеләнмәктәпбергәэшлэгәндәгенәбалалардабулгант алантныачыпбула.	2	

2.	Талантлыкешенәрәштәдә талантлы була.	2	
3	Күренекле язучы Астахов фикеренчә талантларны ашыткан барларга кирәк.	2	
4	Талантлы бала үзенчәтлеге белән бер пәлгә таб алу өчен башка карауына ирешәргә тиеш.	2	
5	Һәр балада үзенчәтлеге белән бер үзгәрешчә остәк белән куллану өчен оста.	2	

11. Россия Федерациясе Президенты тарафыннан «Укытучы һәм остаз» елы дип игълан ителгән 2023 ел тәмамланып килә. Быел шуңа бәйле нинди вакыйга (чара, күренеш) исендә калды? 10 жөмләдән торган текст яз. 20 баллов, по 2 балла за каждое правильное предложение.

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбендә рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль тур олимпиада биремнәре
2023-2024 уку елы, 9 нче сыйныф**

**Олимпиадные задания муниципального тура по татарскому языку
для общеобразовательных организаций с обучением на русском языке
(для изучающих татарский язык как государственный язык РТ).
2023-2024 учебный год, 9 класс**

***Время для выполнения заданий - 180 минут
Максимальный балл – 90***

1. Озаглавьте рисунок. (1 б.) Составьте 5 вопросительных предложений по рисунку. 5 баллов, по 1 баллу - макс. б.- 6

2. Укажите ряд, в котором правильно указано число звонких согласных в предложении. 2 балла

Майның урталары булганга, кояш ерак, ләкин туры карый
(Г.Ибраһимов)

- 1) 17
- 2) 18
- 3) 19
- 4) 20
- 5) 21

3. В какой группе слова не относятся к самостоятельной части речи.

2 балла.

- 1) туры, юк, диде, әйтте
- 2) иң, аркылы, бәлки, һәм
- 3) яз, дәрәс, рәхсәт, чынлап
- 4) мөмкин, әйе, рәхмәт, бугай
- 5) кеше, кышкы, тирә-як, уйнап

4. Выберите ряд прилагательных в превосходной степени. 2 балла.

- 1) житезрэк, тупасрак, акыллырак
- 2) житез, салкын, тырыш
- 3) кап-кара, биктиз, иңбәхетле
- 4) зәңгәрсу, кызгылт, яшькелт

5. Найдите деепричастие, соответствующее данному вопросу.

Кайчан җырлаячак? 2 балла.

- 1) кайткач
- 2) кайтып
- 3) кайта-кайта
- 4) кычкырып

6. Соотнесите фразы так, чтобы получились пословицы. 6 баллов

1. Бер югалган вакыт	А) белемнән эзлә.
2. Бәхетне юлдан эзләмә,	Ә) кеше миннән көлә икән.
3. Кеше көлә дип көлә идем,	Б) кара көнгә икмәге булыр.
4. Бәхетле кешенең	В) яңадан кайтмас.
5. Күп укыган	Г) югалган вакыт табылмый.
6. Югалган акча табыла,	Д) күп белер.

Жавап: _____

7. Составьте предложения с словосочетаниями. 10 баллов, по 2 балла за каждый правильный ответ.

Ачык йөз, туры сүз, тирән фикер, олы йөрәк, киң күңел.

8. Переведите на татарский язык и запишите в строке после каждого предложения. 16 баллов.

№	Предложения	Баллы за правильный ответ	Баллы
1.	У каждого человека своё представление о счастье.	2	
2.	Для кого-то – это много денег.	2	

3.	Многие видят счастье в путешествиях и исследовании мира.	2	
4.	Для кого-то счастье – это любимая семья, дети.	2	
5.	Для нас счастье – это хорошие отметки в школе, возможность получить высшее образование и хорошая работа.	2	
6.	Счастье — это не деньги и не богатство.	2	
7.	Счастье — это такое состояние души, когда хочется бегать босиком по лужам, гоняться за бабочками, встречать восход солнца.	2	
8.	Хочу, чтобы все окружающие люди тоже были счастливы.	2	

9. Составьте диалог на татарском языке из 10 реплик, опираясь на содержание текста 8 задания. 20 баллов, по 2 балла за каждое правильное предложение.

10. Киң күңелле, ачык йөзле, олы йөрәкле кешеләрне син ничек күз алдына китерәсең? Синен әйләнә-тирәндә андый кешеләр бармы? Алар бәхетлеме? 12 жөмлэдән торган текст яз.// Как ты себе представляешь людей великодушных, приветливых, с большим сердцем?

Вокруг тебя есть такие люди? Они счастливы? Напиши текст из 12 предложений.

24 балла, по 2 балла за каждое правильное предложение.

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбендә рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль тур олимпиада биремнәре
2023-2024 уку елы, 10 нчы сыйныф**

**Олимпиадные задания муниципального тура по татарскому языку
для общеобразовательных организаций с обучением на русском языке
(для изучающих татарский язык как государственный язык РТ).
2023-2024 учебный год, 10 класс**

***Время для выполнения заданий - 180 минут
Максимальный балл – 93***

1. Работа с рисунком (23 б.)

- Озаглавьте рисунок (2 б.).
- Опишите картину (6 -8 предложений, по 2 б. за каждое = макс. 16 б.
- Напишите 5 прилагательные, передающие настроение солдата (5 б).

2. Дөпиши окончания слов в предложениях (макс.-15 б.).

№	Предложения	Макс.к ол-во баллов - 15	Баллы
1.	Без... жирләребез... бер... кешеләр моннан миллион ел чамасы элек килеп утырган... .	4	
2.	Бүген.. көн.. Татарстан – икътисади, фәнни һәм мәдәни үзәк.	2	
3.	Татарстан... чит... яшәүче милләттәшләребез күңелләрен... үз төбәкләрендәге моңнар... саклый... .	5	
4.	Татарстан.. ел саен Фёдор Шаляпин исемендәге халыкара опера фестивал... үткәрел... .	3	
5.	Татарстан көнчыгыш илләр белән мөнәсәбәтләр... ныгыта.	1	

3. Поставь вопросы к выделенным словам (макс. -5 б.).

1. *Табиб* игътибарлы булырга, авыруның серен саклый белергә тиеш. 2. Табиб һөнәре – *игелекле* һөнәр. 3. Табиблар һәрнәрсә белән кызыксынып торалар, *белемнәрен* арттыралар. 4. Табиблар *ярдәм итәргә* һәрвакыт әзер була. 5. Табибның эше – авыруларның хәлен *яңицеләйтү* һәм үлемнән *алып калу*.

№	Вопросы к выделенным словам	Макс.к ол-во баллов – 5 б.	Баллы
1.		1	
2.		1	
3.		1	
4.		1	
5.		1	

4. В какой последовательности необходимо поставить выражения, чтобы получилось предложение? (4 балла)

- А) акыл табылмас
- Ә) акыл белән
- Б) алтын табылса да
- В) алтын белән

- 1) Ә, Б, В, А
- 2) Б, А, В, Ә
- 3) А, В, Б, Ә
- 4) Б, Ә, А, В

5. В какой последовательности нужно расставить предложения, чтобы получился текст?(4 балла)

- А) Ул тормыш юлында укытучының нинди зур эш эшләвен тирәнрәк аңлый, күрә.
- Ә) Кеше картайган саен аның укытучысына мөхәббәте, хөрмәте дә арта бара.
- Б) һәрберсендә укытучының хезмәте бар, чөнки шунда эшләүче кешеләрне укытучы тәрбияләгән.
- В) Тирә-якка бер күз сал, нинди гүзәл корылмалар, биналар, бакчалар, завод – фабрикалар!

- 1) Б, Ә, А, В
- 2) В, Ә, А, Б
- 3) Ә, А, В, Б
- 4) Ә, В, А, Б

6. Соотнесите фразеологизмы и их значениями с помощью стрелок (8 баллов).

дүрт куллап	шаккату
дүрт күз белән	бик сагынып
ике күзе дүрт булу	бик теләп
борын күтәрү	масаю
бер дигән	әллә кайчан
ике йөзле	ялагай
биш былтыр	бик шәп

7. Переведите на татарский язык и запишите (макс. -10 б).

1. Мы разве завтра в театр не идем. 2. Человек должен быть воспитанным. 3. Я на день рождение хочу пригласить своих друзей. 4. В этом году зима холодная, поэтому нужно помочь птицам. 5. Приготовив уроки, собрался на улицу.

№	Предложения	Баллы (макс.) (10)	Сумма (фактич.) ()
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

8. Какой ряд состоит из послелогов? (Макс.б. – 2)

- 1) өчен, белән, таба, өстендә
- 2) ләкин, әгәр, чөнки, һәм
- 3) минемчә, астыннан, янында, каршына

4) кичен, беләк, табан, шуңа күрә

9. Найдй грамматически правильное начало предложения. (Макс б. -2)

....., тырышып эшләргә кирәк.

- 1) Саф һава керсен дисәң
- 2) Көн матур булса
- 3) Мин бу китапны алмаганга
- 4) Яхшы ял итәр өчен

10. Напишйте рассказа (8 -10 предложений, по 2 б. за каждое по теме и правильно составленное предложение, макс. б. – 20)

Без - Татарстанның киләчәге.

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбендә рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль тур олимпиада биремнәре
2023-2024 уку елы, 11 нче сыйныф**

**Олимпиадные задания муниципального тура по татарскому языку
для общеобразовательных организаций с обучением на русском языке
(для изучающих татарский язык как государственный язык РТ).
2023-2024 учебный год, 11 класс**

***Время для выполнения заданий - 180 минут
Максимальный балл – 87***

1. Работа с рисунком (23 б.)

- Озаглавьте рисунок (2 б.).
- Опишите картину (6 -8 предложений, по 2 б за каждое = макс. 16 б).
- Напишите 5 прилагательные, передающие настроение героя. (5 б).

2. Верните выделенные слова на свои места (по 2 б., макс. б. -8).

1. *Рәхәт, җәрәхәт.* Яхшы сүз - жанга _____, яман сүз – жанга _____.
2. *Көмеш, алтын.* Әйтмәгән сүз - _____, әйткән сүз - _____.
3. *Бер, мең.* Батыр _____ үләр, куркак _____ үләр.
4. *Акыл, матурлык.* _____ туйда кирәк, _____ көн дә кирәк.

3. Напишите антонимы приведенных слов (по 1 б., макс.б. -4) и составьте с ними предложения (по 2 б., макс. б. -8)= всего 12 б.

- 1) бай - ... 3) көнбатыш - ...
2) зур - ... 4) жылы - ...

4. Составьте предложения с приведенными словами (по 2 б., макс. б. -8).

1. Урын, кеше, хатын-кызларга, тиеш, өлкәннәргә, егет, бирергә, транспортта.
2. Безгә, өйрәнү өчен, кирәк, дәреслекләр, татарча.
3. Яшьтәшләре, укучылар, тыңларга, күбрәк, очрашырга, белән, яраталар, музыка.
4. Ял итү, белән, урманда, рәхәт, дуслар, бик.

5. Переведи на татарский язык и запиши (по 2 б., макс.б. -10).

1. Елабуга – старинный городок в Татарстане 2. Здесь родились: кавалерист-девица Н.А.Дурова, художник И.И.Шишкин, известный ученый психиатр В.М. Бехтеров, маршал Советского Союза Л.А. Говоров и другие известные люди. 3. Эта земля хранит память об отрядах Емельяна Пугачева, о писателях А.Н.Радищеве и В.Г.Короленко, о командире гражданской войны В.И. Чуйкове. 4. В годы Великой Отечественной войны Елабуга послала на фронт тысячи бойцов. 5. Елабуга включена в число исторических городов.

№	Предложения	Макс.кол-во баллов - 10	Баллы
1.		2	
2.		2	
3.		2	
4.		2	
5.		2	

6. Допиши буквы, образуй новые слова (по 1 б., макс. б – 4)

Ж	И	
Ж	И	

Ж	И	
Ж	И	

7. Выберите и вместо многоточия ставьте фразеологизм (2б.).

Әни пешергән бәләш ... булган.

- 1) сүзсез калырлык
- 2) йөз чөөрерлек
- 3) баш әйләнерлек
- 4) телне йотарлык

8. Найди грамматический правильное продолжение предложения (2 б.)

Яңгыр ява,

- 1) ләкин без бернәрсә белмибез.
- 2) шунда кичә башланды.
- 3) шул вакытта кыш та житте.
- 4) шулай да без юлга чыктык.

9. Вместо многоточия вставь подходящее падежное окончание (2 б.).

- 1) эш... дәвам итәргә
- 2) эш... ярдәм итәргә
- 3) эш... игътибар итәргә
- 4) эш... кайтып китәргә

10. Прочитайте рассказ. Напиши небольшой рассказ, продолжив последнее предложение текста: Тукай яши, яшәячәк (6-8 предл., по 2 б., макс.б. - 16), используя текст.

Тукай дөньяда 27 яшькә кадәр генә яшәде, ләкин ул кыска гомерен дә зур итеп, мәгънәле итеп үткәрде. Иҗтимагый һәм сәяси тормышта ул катнашмаган бер генә өлкә дә булмагандыр.

Барыннан да бигрәк ул яза. Әйтерсең лә, гомеренең кыска, вакытының аз икәнен тоеп, уйлаганын әйтеп бетерергә ашыга. Татар әдәбиятының алтын фондына кергән “Шүрәле”, “Су анасы”, “Кисекбаш” әле бүген дә композиторлар, рәссамнар, драматурглар ижатына, опера һәм балет артистларына илһам биреп тора.

Безнең әдәбиятта Тукай ижаты биек бер тау булып күтәрелеп тора. Чөнки Тукай - үз халкының рухи байлыгы чагылышы ул. Тукайның тормышы – күз яшьләре белән, фикер һәм жыр белән тулы тормыш. Тукай яши, яшәячәк.

(Г.Ахунов)
